

Бо в клетоті тої смертельної жатви
Найпершими жертвами будемо ми.
Такі молоді добровольці – солдати
З роздертої війнами Галичини. (2 рази)
І біля верхівки тієї Маківки
В перину з ожини, в перину із трав
Приляже поспати, приляже навіки
Багато із нас, хто так палко кохав. (2 рази)
Хто ладен віддати життя за Вітчизну,
Для кого синівство – найвищий наказ.
Він вип’є до дна ту жорстоку трутизну
Отут, на Маківці, отут, серед нас. (2 рази)
Зосталось недовго. Жевріє світанок.
А друзі, а друзі, а друзі ще сплять.
Їх сон бережу я. Та прощатись ще рано,
Когось же ці кулі іще пощадять. (2 рази)
Коли ж уцілілих по світі як попіл
Життя розкидає по довгій війні.
Зостануться шрами – ті давні окопи,
Хрести, і калина, і наші пісні. (2 рази)

Оксана ТЕБЕШЕВСЬКА,
вчителька української мови і літератури
Голинського ліцею Калуської районної ради,
вчителька-методистка, заслужена вчителька України

«КУРИЛИСЬ ЗАМЕТІЛЯМИ ДОРОГИ...»

(За трилогією Романа Купчинського «Заметіль»).

Урок позакласного читання з української літератури.

10 клас

Мета. Ознайомити учнів із постаттю Романа Купчинського, його трилогією «Заметіль»; удосконалити навички аналізу прозового твору; сприяти розвитку логічного мислення та зв’язного мовлення школярів, формуванню умінь робити свої висновки з прочитаного, застосовувати набуті знання у житті; викликати у молодих людей почуття гордості за свій народ, прагнення прилучитися до розбудови України, збереження її мови та культури.

Обладнання. Стенд «Позакласне читання» із матеріалами до уроку, записи стрілецьких пісень, портрет Романа Купчинського, виставка його творів; слайди із фотографіями, які відображають життєвий і творчий шлях митця і воїна; картки для роботи у групах «Навмисна помилка», «Визначаємо художній метод Романа Купчинського», «Галицьке стрілецтво. Історична довідка»; картки для роботи

з класом «Проблематика твору», «Імена персонажів», «Банк цитат», «Анкета образу»; фрагменти біографії Р. Купчинського.

Тексти для читання.

1. Купчинський Р. Заметіль І. Курилася доріженька: повість зі стрілецького життя. Львів: Каменяр, 1991. 175 с.

2. Купчинський Р. Заметіль ІІ. Перед навалою: повість зі стрілецького життя. Львів: Каменяр, 1991. 151 с.

3. Купчинський Р. Заметіль ІІІ. У зворах Бескиду: повість зі стрілецького життя. Львів: Каменяр, 1991. 143 с.

Перебіг уроку

Учитель повідомляє тему і оголошує мету уроку. Звучить пісня «Від Бережан до Кадри...» (музика і слова Романа Купчинського). На фоні стихаючої мелодії слово вчителя.

Учитель. Тоді повнозерним колосом дзвеніли ниви, вгиналися від плодів сади. Давно не було такого урожаю в Галичині.

«Ой, не на добре то! Ой, не на добре!» – казали старші люди.

І як у воду дивилися. «Стоустою птахою» понеслася звістка про війну. Чорною тінню впала на галицькі села, міста, ліси, поля... На людські душі. Зловіщим крилом зачепила навіть найвищі вершечки Чорногори.

Курились заметілями дороги... По них, як співається у пісні Романа Купчинського, яку ви прослухали, манджали молоді хлопці-українці, щоб стати у ряди січових стрільців і здобути в бою волю Україні або ж загинути за неї. Покинули рідні домівки, стареньких матерів, коханих.

Про все це розповідає трилогія Романа Купчинського «Заметіль». Про неї йтиме мова на нашому сьогоднішньому уроці «Курились заметілями дороги...», до якого ви готувалися за планом, поміщеним на стенді «Позакласне читання».

Але найперше – кілька штрихів до біографії автора.

Учні за вказівкою учителя знаходять детальну біографію Р. Купчинського на сайті Тернопільської бібліотеки для молоді, а також на сторінках загальнодоступних інтернет-видань.

Учитель. Роман Купчинський – людина широкого обдаровання: український письменник, журналіст, композитор, громадський діяч, поручник УСС і Української Галицької армії.

На екрані демонструються слайди із життєпису Романа Купчинського, що коментуються учнем.

Учень. Тарас Салига у статті «Час судить по-своєму...» писав: «Ідеал України, пречиста любов до неї освячували й освітлювали усе життя і творчість Р. Купчинського».

У статті «Бард стрілецької музи» (автор невідомий), яка вийшла у США у перші роковини смерті Романа Купчинського (1977 рік), охарактеризовано його стрілецьку пісенну творчість. А пісень він створив чимало – кілька десятків.

Написав Роман Купчинський два томи поезій і п'ять томів повістей. Богдан Лепкий у короткому огляді української літератури «Наше письменство» називав поезію Романа Купчинського «витонченою за формою класичного і модерного вірша».

Учні розповідають коротку біографію Р. Купчинського, використовуючи інформацію, знайдену в інтернеті.

Учитель. На картках, які ви зараз отримаєте, є деякі відомості про письменника, але не всі вони правильні. Спробуйте виправити помилки.

Орієнтовний набір карток для закріплення рівня засвоєння біографії Романа Купчинського

Картка 1.

Роман Купчинський народився 24 вересня 1890 року в селі Розгадові Бережанського повіту на Тернопільщині. Його батько був греко-католицьким священником. *(Правильно – 1894 року)*

Картка 2.

У 1912 році Роман Купчинський записався до легіону Українських січових стрільців. За 6 літ зазнав усіх фронтових лих, досягнув чину поручника. *(Правильно – у 1914 році)*

Картка 3.

Роман Купчинський був організатором літературно-мистецької групи «Кобзар» та однойменного часопису. Вийшло 2 номери «Кобзаря». *(Правильно – «Митуса», 4 номери)*

Картка 4. У 1924 році вийшли з друку перші дві повісті трилогії «Заметіль» – «Курилася доріженька» і «Перед навалою», а в 1930 році – третя – «У зворах Бескиду». *(Правильно – у 1928 і 1933 рр.)*

Учитель. Як свідчила тодішня галицька преса, «Заметіль» «зачитували до дірок». Ви також прочитали цей твір. Яке враження він справив на вас? Яка тема трилогії Р. Купчинського?

Учні обмірковують та оголошують відповіді на запитання.

Учитель. Запросимо до слова історика і літературного критика, щоб провести історико-літературні паралелі – «Галицьке стрілецтво. Правда історична – правда художня». Правда художня повідомлятиметься на основі трилогії Романа Купчинського «Заметіль».

Історик 1. «Галицьке стрілецтво. Правда історична».

Січове стрілецтво, яке виникло ще наприкінці ХІХ століття, почало активно діяти в Галичині під час Першої світової війни, закликаючи до своїх лав добровольців, щоб самим творити «свою долю та власними руками добувати ... собі свободу».

Галицькі українці тисячами йшли до українського війська, добре розуміючи, що у випадку завоювання України Росією всілякі надії на краще майбутнє будуть поховані назавжди.

За три тижні до лав Українських січових стрільців, як свідчить більшість історичних джерел, зголосилося понад 28 тисяч чоловік.

Серед добровольців переважали молоді люди. Більшість грамотні. Австрійська влада чинила всілякі перешкоди мобілізації українців, обмежила кількість стрільців у легіоні. Українські вояки не мали

зброї, одягу, взуття, нормального харчування. Це викликало обурення добровольців, але створення легіону Українських січових стрільців було єдиним шляхом до відновлення національного війська, яке стало на боротьбу за незалежність України.

«Самою назвою Українські січові стрільці, – пише Микола Лазарович, – ніби зв'язували себе зі славними традиціями Запорозької Січі, вперше за довгі роки перебираючи святі обов'язки захисту прав свого народу».

УСС, хоч змушені змиритися з регламентацією своїх дій австрійською владою, з самого початку існування стали на позиції боротьби за Українську державу. Першим доказом цього була їх відмова скласти присягу на вірність Габсбурзькій династії.

Стрільці добре розуміли, що, крім них, ніхто не оборонить простих українців, яких спочатку мордували, відступаючи, австрійські і угорські вояки (причому часто без вагомих причин і будь-якого суду вбивали, вішали, арештовували галичан), а потім російське військо, яке грабувало, гвалтувало, палило, нищило все на своєму шляху. Цілі маси українських священників, представників інтелігенції заарештовано і вислано до Сибіру.

УСС виконували розвідувальні завдання, здобували воєнний досвід і славу в численних боях, а пізніше найактивніші і найсвідоміші з них під керівництвом сотника Дмитра Вітовського та чотаря Івана Балюка брали участь у виробленні стрілецької ідеології, визначенні основних її засад, зокрема мети – здобути незалежну і соборну Українську державу.

Історик 2. «Галицьке стрілецтво. Правда художня».

У трилогії Романа Купчинського також відтворено події Першої світової війни, поширення і зміцнення стрілецького руху, прагнення галицьких українців здобути у бою волю і власну державу, але через самотні художні образи неісторичних осіб – інтелігента Петра Зварича та звичайних сільських хлопців, людей старшого покоління.

У першій частині твору «Курилася доріженька» розповідається про галицьке село Бужани на Львівщині та його мешканців: студента Петра Зварича, сімей його дядька Городюка та отця Кишницького, діда Федорія та інших селян, мирне життя яких раптово перервала страшна звістка про війну.

Сільські «політики» розмірковують про колізії світового пекла, зіткнення двох великих імперій – Австро-Угорщини і Росії. Мариночка б'ється у розпуці за сином Миколкою, якого мобілізували до цісарської армії, Петро, покинувши гостинну оселю дядька і кохану дівчину Наталку, зголошується до стрільців, іде, щоб відновити українську державність, захистити свій народ. Його приклад наслідують й інші бужанські хлопці.

Подальший перебіг подій відтворено у другій частині твору – «Перед навалою». Автор змальовує Галичину, яка стала ареною воєнних баталій, людей-персонажів, на долі яких випали важкі випробу-

вання: діда Федорія, отця Кишницького і його дочки Наталки, не-легкі стрілецькі будні, бої з ворогом, перемоги і втрати.

У третій частині трилогії, яка має назву «У зворах Бескиду», події відбуваються і в Галичині, і в Закарпатті. Читач чує передсмертні крики українців, яких вішають, вбивають то австріяки, то москалі, вибухи гранат, свист куль під час боїв під Сянками та Верецькими, палкі слова січових стрільців про визвольну боротьбу. Автор дає можливість прослідкувати різні дороги, якими герої твору, виписані письменником колоритно і переконливо, прийшли до національного прозріння.

У канву трилогії вплетено і конкретні історичні факти, реалії дійсності, але це не шкодить художності. Є у творі й образи історичних осіб: Кирило Трильовський, Іван Боберський, Кость Левицький.

Залишено незмінною топоніміку – Золочів, Львів, Стрий.

У трилогії майстерно передано народний колорит, картини сільського та містечкового побуту.

Треба сказати, що автор зумів вдало поєднати «емоцію» і «рацію».

Учитель. А тепер проведемо міні-дослідження: визначимо, яким способом відтворює життя Роман Купчинський у «Заметілі».

Кожна група отримує картки «Визначаємо художній метод Романа Купчинського» і характеризує трилогію за одним із названих критеріїв: 1. Часопростір. Вибір теми. 2. Динаміка подій. 3. Специфіка психологізму. 4. Принципи зображення дійсності і персонажів.

Учні зачитують результати групових міні-досліджень і приходять до висновку, що у трилогії реалізм поєднується з елементами романтизму.

Учитель. Кого чи що ви бачите в епіцентрі подій?

Учитель після відповідей учнів прикріплює на дошці кружечок з написом «Людина».

Учитель. Які проблеми, пов'язані з Людиною, порушено у творі?

Учні перелічують проблеми, а вчитель (чи хтось із школярів) прикріплює їх навколо кружечка – «родина», «Україна», «життєвий вибір», «національний обов'язок», «війна», «кохання», «пісня», «природа».

Учитель. Які дійові особи є носіями основних думок твору?

Учні обмірковують та відповідають на запитання. Далі отримують картки, де записано імена кількох героїв трилогії – Петра Зварича, Наталки, діда Федорія, автора. Кожна група витягує одну картку і характеризує персонажа у площині визначеного кола проблем, використовуючи при цьому створений «Банк цитат». Відповіді обмірковуються упродовж 2–3 хвилин. У цей час тихо звучить мелодія стрілецької пісні. Десятикласники характеризують героїв, учитель оцінює відповіді.

Учень 1. «Літературний портрет Петра Зварича».

«Молоденький студент прав». Читаємо його портрет і переконуємося, що в ньому сфокусовано усі людські приваби: і високий зріст, і тонкий стан, і широкі рамена, і чорне волосся, і рівний ніс, і цікаві

сірі очі, що «запалювались огнем, як два вуглики» чи «заходили мрійливим серпанком задуми», і рішуче підборіддя. Як каже Городюкова, «молодий дубчак, що виріс на добрій почві, і хоч ще тонкий, встоїть при кожній бурі». Навіть знак від кінського копита на чолі додавав молодому обличчю хлопця краси, підкреслював силу волі.

Чи не ідеалізує, бува, Роман Купчинський свого героя? Таке запитання, звичайно, може постати, але відповідь на нього однозначна: «Ні».

Художня фраза автора переконує життєвою вірогідністю, а портрет самобутній, з індивідуальною людською плоттю, з пульсацією у ньому внутрішньої сили. Та й, зрештою, автор говорить і про його «трохи завелику» «певність себе», вроджену задиркуватість, що «приводили не раз до прикрих інцидентів». Та чи це властиво тільки Петрові? Чи не такими були й інші хлопці, у яких «вітер засіяв легенький вусик під носом»?

Учитель. Петро Зварич – це один із найяскравіших образів-носіїв проблем трилогії «Заметіль». Проаналізуємо деякі з них.

Учень 2. «Петро Зварич і родина».

Петро – круглий сирота: батьки померли, коли він був ще малим, тому під час канікул хлопець перебував у свого дядька Городюка (чоловіка матеріної сестри), учителя в Бужанах, ставився до його рідних, «як до своїх найближчих», «приліг серцем» до цих добрих людей. Намагався сам заробляти, щоб їм «не сидіти ... на карку».

Городюки і Петро – одnodумці, щирі між собою у ставленні до інших, у вболіванні за український народ і Україну.

Учень 3. «Петро Зварич і проблема життєвого вибору».

Петро в усьому давав собі раду. Був наполегливим і впертим у досягненні мети, не розчаровувався, не падав духом. «Не повелося раз – пробував удруге, а не пішло і за другим разом – брався втретє за діло з таким запалом, якби це було за першим разом».

Закінчивши гімназію, Петро Зварич «записався на права». Він хоче бути добрим правником, тому так ревно взявся за книжки. І все було б добре, якби не війна. Якою дорогою піде хлопець? Тією, що куриться воєнними заметілями, чи тією, на якій можна перечекати зловісні події? Друга – певна і безпечна, але Петро вибирає першу – йде добровольцем у січові стрільці, бо не може бути пасивним спостерігачем у житті, залишатися осторонь боротьби свого народу за волю. І я поважаю такий вибір.

Учень 4. «Петро Зварич і національний обов'язок».

Чи розумів цей молодий хлопець свій національний обов'язок? Безперечно, адже добровільно «зголосився до Українських січових стрільців». «Молодий, повний запалу до справи і любови до рідного народу, їхав радо назустріч великим подіям...» Він, як і багато галичан (причому різного віку), був сповнений патріотичного бажання творити рідну армію, щоб відновити українську державність. Не одразу розумів, як це робити, тому і покладав надії на Австро-Угор-

ську імперію. Та розчарування прийшло дуже швидко, і Петро Зварич усвідомив, як важко українським патріотам доводити своє право називатися народом. Австрійський уряд дозволив залишити в легіоні Українських січових стрільців лише 2 500 бійців, і велика мета стрілецтва – «йти визволяти і освідомлювати російських українців» – була «відсунена в далеку будучину».

Усе це вражає Петра Зварича аж до думки про доцільність існування стрілецтва як такого. Але галицька дійсність підтверджує необхідність української армії, яка б захищала свій народ від зайд як зі сходу, так і з заходу, бо і ті, й інші толочать, нищать, грабують його рідну землю, переслідуючи власні інтереси. Петро приходиться до думки, що свободу треба завойовувати. «Жаден нарід, – каже Горюк, – без труду не виборов собі волі».

Учень 5. «Петро Зварич і війна».

Війна пройшла крізь долю Петра Зварича, змінила його погляди, відкоригувала поведінку, критерії оцінювання подій, людей, себе. Він гордий від того, що молоді українські хлопці готові віддати життя за вільну Україну. Коли треба було тисячам добровольців повертатися додому, багато хто йшов на хитрощі, щоб залишитися.

Чи не розуміли вони, що війна і смерть – нероздільні? Звичайно, добре знали. Усвідомлював це і Петро. «Може, перша куля, перша граната призначена на те, щоб поховати в землю його мрії, всі його сподівання!», але у бій він йде не сам – поруч сотня його товаришів. Вони мають право на життя, і лише розуміння необхідності боронити волю веде їх у бій. Шляхетна мета вища від смерті.

Петро Зварич побачив потворне обличчя війни: безвинно вбитий австрійцями «дурний Якимцьо», прикований до гармати «старенький, сивий, як голуб», отець Дольницький, розірвані гранатою груди четаря Шпака, повішені селяни, спалені галицькі села...

Пережиті стрілецькі будні висталили дух хлопця, його силу волі, підтвердили правильність вибору – шлях боротьби за волю України.

Учень 6. «Петро Зварич і кохання».

Якщо говорити про справжнє кохання, то почуття Петра і Наталки, на мою думку, можна назвати саме таким. Адже воно перевірене розлукою, війною, нелегкими випробуваннями долі.

Щойно освідчившись Наталці у своїх почуттях, Петро змушений залишити дівчину: обов'язок перед народом кличе його у ряди січового стрілецтва. Але навіть у найтяжчих ситуаціях хлопець не забуває про кохану. Думає про неї тепло і ніжно. Це додає йому сил побороти труднощі.

А як гарно Петро звертається до Наталки! «Наталочко!», «Панно Наталко», «Люба, кохана дівчина», «Кохана моя», «Коханчику мій любий», «Золото моє», «Моє кохане дитинятко», «Дівчино моя єдина». Мабуть, сьогодні кожна дівчина хотіла би почути такі слова від свого коханого.

Петро всіляко підтримує Наталку і її родину, коли влада забрала отця Кишницького, підозрюючи його в москвофільстві.

Проймаємося симпатією до Петра, коли читаємо, як він непомітно кладе Наталці в торбинку 40 корон, як сумує за коханою, з яким трепетом перечитує лист від неї.

Автор передав багатий внутрішній світ хлопця, його чисті і високі почуття, думки. Не захоплюватися такою молодою людиною просто неможливо.

Учень 7. «Петро Зварич і пісня».

Пісня – один із ключових персонажів трилогії «Заметіль». З нею пов'язані всі дійові особи. Через пісню вони проявляють себе, живуть із нею і в ній.

Щемить на серці від рекрутської пісні, яку співає Петро з хлопцями-новобранцями, від'їжджаючи з Бужан до січового війська:

«Я в дорогу від'їжджаю,
На серденьку тугу маю.
Бувай ти здорова,
Ти, дівчино моя...»

Нечуваною веселістю і гордістю сповнюється Петрова душа від ясної пісні стрілецького відділу, який крокує по вулицях Львова. Звучить бадьорий спів як утвердження великого бажання вояків здобути волю Україні.

Пісня завжди підтримувала бойовий дух стрілецтва. Як особливо звучить, наприклад, гімн «Ще не вмерла Україна» у виконанні січових стрільців: «Не був це спів празниковий, вічевий чи концертний, але спів вояків, що завтра могли душу й тіло положити, і спів громадян, що за цю пісню могли завтра поманджати на Сибір...»

Дивні почуття викликає у Петра Зварича, який потрапив у небезпеку (переховується від ворогів під мостом), пісня про Петра Сагайдачного, галичанина з-під Самбора, що став гетьманом цілої України: «Розкішна вона, широка, як ті степи, на яких уродилася, задля яких повстали Українські січові стрільці».

У пізньолітню стрийську ніч Петро чує пісню про козака, що гуляє за Дунаєм, а серцем лине у рідний край:

«Подай перевозу,
Хай перевезуся...
Та на ту Україну
Хоч раз подивлюся...»

Слова пісні перегукуються з Петровими думками і бажаннями. Йому б такого перевізника, щоб «перевіз по синіх водах ген далеко на схід, хоч раз на Бужани подивитися...»

Окремо треба сказати про колядки. Вони здатні сповнити теплом найхолодніші душі. Згадаймо, як сприйняли коляду «Бог предвічний» кубанські козаки, яких стрільці запросили на Святу вечерю: «Козаки стояли, слухали, і видно було, що тануть на їх серцях останні льоди, які ще держалися досі».

Отже, пісня була для Петра Зварича, як і для інших галичан, постійною супутницею в житті, подругою і порадицею, джерелом національного духу та гордості.

Учень 8. «Петро Зварич і природа».

Роман Купчинський у трилогії «Заметіль» майстерно відтворив природу. Вона є повноправною дійовою особою у творі. Серце і душа Петра Зварича відкриті для замилювання рідними краєвидами, зачудування сонцем і небом, розкішшю зеленого різнобарв'я. А сама природа то тепла і сонячна в унісон до щасливої усмішки Петра, то грізна і вируюча, як жорстокий бій з ворогом.

Хлопець живе серед цієї розмаїтої краси рідної землі, бачить її і любить: «Зварич глянув туди і побачив білі айстри, що при світлі лампи світлом виблискували...

– Які в вас цього року прекрасні білі айстри! – сказав Петро до Наталки».

Не може хлопець заснути і в чудову серпневу ніч у Стрию, коли серце щемить від краси: «На темне склепіння неба викотився повний червоний місяць, як стиглий кавун. Викотився і станув непорушно серед безмежної блакиті. Задивилася земля на небо і собі знерухоміла. Вітри поклалися, не дихаючи навіть, завмерла трава, застигли в любовнім екстазі квіти, закаменіли в німій молитві дерева, витягнувши високо до небес руки. Одна тільки срібна мережка місячного сяйва тремтіла, і розливалися пахощі матіоли».

Таке ставлення до природи підкреслює багатство внутрішнього світу Петра Зварича, його здатність бачити і розуміти все, що його оточує.

Аналогічно учні розглядають інші образи трилогії. Учитель оцінює відповіді.

Учитель. Які образи природи вам найбільше запам'яталися?

Учні називають образи природи – сонце, небо, дощ, вітер та ін.

Учитель. Кожна група вибирає один із названих образів, повідомляє про своє рішення (для уникнення повторення) і заповнює анкету образу.

Орієнтовна анкета образу

1. Який? Яка? Яке?
2. З чим асоціюється?
3. З чим можна порівняти?
4. Що робить?
5. Що з ним робиться?
6. Як виконується дія?
7. Де виконується дія?
8. Коли виконується дія?
9. Чому це відбувається?
10. Який висновок можна зробити про...
11. Чи подобається вам такий образ? Якщо так, то чим?

Тихо звучить музика. Учні виконують завдання, потім зачитують його. Учитель оцінює відповіді.

Учитель. Як ви думаєте, чи є актуальними проблеми, порушені Романом Купчинським у трилогії «Заметіль»? Відповідь на це запитання прозвучить у ваших виступах у «Театрі одного актора».

Учні інсценізують свої виступи. Учитель здійснює оцінювання.

Учитель. Чи потрібна «Заметіль» Романа Купчинського в ХХІ ст.? В епоху відео, інтернету?

Учні обмірковують та оголошують відповіді на запитання.

Учитель. Справді, такі твори, як «Заметіль» Романа Купчинського, нам потрібні. Адже і зараз чи не найважливішою проблемою є питання захисту незалежності України, боротьби за українську мову, за відродження національних цінностей українського народу, які намагаються потоптати як зовнішні недруги, так і власні перевертні та безбатченки.

І, безперечно, не може не захоплювати багате, образне, соковите слово Романа Купчинського, його щире вболівання за долю України.

Можна сказати тільки одне: як добре, що після тривалого забуття Роман Купчинський повернувся до нас.

Оксана ІВАНЮЛИК,

вчителька української мови і літератури Микитинецького ліцею
Івано-Франківської міської ради, вчителька-методистка

МЕЛОДІЇ І ВЧИНКИ, ВИКРЕСАНІ ІЗ СЕРДЕЦЬ. КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ СІЧОВОГО СТІЛЕЦТВА.

Матеріали до уроків

Нічого нам не треба від життя:
Ні грошей, ані почесей, ні слави,
Лише Держави треба вороття,
Святої Української Держави.

Михайло Пронченко

Історичні передумови формування легіону Українських січових стрільців

Історія – це пам'ять людського суспільства, його свідомість і совість, засіб самоочищення, виховання прийдешніх поколінь. На жаль, у тоталітарні часи цілі пласти нашого минулого сфальсифіковано або заховано за броньованою стіною мовчання. І лише зі здобуттям Україною незалежності розпочалися серйозні дослідження драматичного літопису Карпатського краю та й усього українського народу.

«Читати українську історію треба з бромом, – писав Володимир Винниченко, – до того це одна з нещасних, безруких, безпорадних історій, до того боляче, досадно, гірко, сумно перечитувати, як нещасна, зацькована, зашарпана нація тільки те й робила за весь час

